

تأثیر توسعه کالبدی شهر در تغییرات کاربری اراضی شهری «مطالعه موردی : شهر فامنین»

استاد راهنما: دکتر احسان گل‌مهر-عضو هیئت علمی دانشگاه پیام

ایوب نشاطی بهزاد- دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری - دانشگاه پیام نور

Neshati3412@yahoo.com

چکیده: تحقیق حاضر به بررسی تأثیر توسعه فیزیکی شهر بر کاربریهای اراضی شهری در شهر فامنین پرداخته است. مادر این تحقیق با بررسی روند تغییرات ایجاد شده در کاربریهای اراضی شهری از سال ۱۳۳۵ تا ۱۳۹۰ در شهر فامنین، با توجه به تحولات جمعیتی، مهاجرت، تولید، مرکزیت تجاری، تفکیک زمینهای کشاورزی اطراف شهر، و... میزان تأثیر توسعه شهر را بر اراضی شهری در طی سه دوره ۵۵-۱۳۳۵ و ۷۵-۵۵ و ۹۰-۷۵ مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار داده و در این مطالعه با بررسی اسناد موجود در شهرداری فامنین، استانداری همدان، نقشه های در دسترس، در خصوص شهر فامنین روند تبدیل شهر فامنین از یک موقعیت روستایی به شهری در طی فاصله زمانی ۱۳۹۰-۱۳۳۵ را مورد کنکاش قرار داده ایم. در این تحقیق ما از روش توصیفی-تحلیلی استفاده کرده ایم و از اسناد و نقشه های موجود نیز بهره گیری کردیم. نتایج حاصله نشان دهنده وجود ضریب همبستگی ۳۵٪ بین متغیر مستقل توسعه فیزیکی شهر و متغیرهای وابسته به آن که ۱۲ مورد هستند می باشد. لذا از نظر این تحقیق تأثیر توسعه کالبدی شهر بر تغییرات کاربری اراضی شهری با ۳۵٪ تا سال ۱۳۹۰ مثبت بوده است که بیشترین تأثیر بر کاربری اراضی مسکونی و معابر عمومی می باشد

واژه های کلیدی: گسترش کالبدی شهر ، کاربری اراضی ، فامنین

مقدمه :

برآوردهای جدید نشان می دهد که بیشتر از ۴۵٪ جمعیت جهان در شهرها زندگی می کنند و تا سال ۲۰۳۰ میلادی این نرخ جمعیت به بیشتر از ۶۰٪ می رسد (Christopher.1999) شهرها همواره تحت تاثیر نیروها و عوامل گوناگونی شکل گرفته و گسترش می یابند و با تحولات اجتماعی و جابجایی جمعیتی تغییرات اقتصادی و نوآوریهای فن شناختی دگرگون می شوند با افزایش جمعیت نیز فعالیت ها و سرمایه گذاری به شهر توسعه می یابد و نظام و سازمان کالبدی شهرها دستخوش تغییرات اساسی می شود (سعیدنیا، ۱۳۷۸، ۱۹) شهرنشینی نقش اساسی در خط مشی توسعه جغرافیایی جمعیت و رشد شهرها را دارد. از این رو در دهه های اخیر در ایران رشد و گسترش شهرها بصورت نوعی معضل یا مسئله درآمد و لزوم توجه به مسایل شهری و بویژه مسایل کالبدی آن در قالب چهارچوبی علمی اهمیت و ضرورت یافته است (ربانی، ۱۳۸۱، ۹). اکثر شهرهای کشور در مرحله اول شکل گیری با هدف استفاده از خاک های مرغوب برای زراعت و کشاورزی استقرار یافته اند (سلطانی، ۱۳۷۱، ۱۹) اما با رشد و گسترش شهرها، مشکلاتی چون تخریب و تغییر اراضی پیرامون شهر به کاربریهای شهری، مسایل زیست محیطی، انواع آلودگی، ادغام روستاهای پیرامون شهری، محلات شهری و... بوجود آمده است این مسئله در شهرهای کوچک نیز مشاهده می گردد زیرا شهرهای کوچک اکثراً بصورت روستا بوده اند و شغل اکثر ساکنان روستا کشاورزی و اقتصاد روستا بر اساس تولیدات کشاورزی بوده که با تبدیل به شهر و توسعه شهر زمین های مجاور شهر از نظر تغییر کاربری از کشاورزی به کاربریهای مورد نیاز شهری تحولات زیادی به خود دیده اند.